

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **E.**, so sídlom v B., zastúpenej advokátskou kanceláriou T., so sídlom v B., proti odporcovi **F.**, bývajúcemu v J., za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcu **S.**, so sídlom v B., zastúpeného advokátskou kanceláriou H., so sídlom v B.S., **o zaplatenie 20 600,61 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 10 C 154/2011, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave zo 14. októbra 2013 sp. zn. 11 Co 496/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trnave zo 14. októbra 2013 sp. zn. 11 Co 496/2012 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Dunajská Streda uznesením zo 17. septembra 2012 č.k. 10 C 154/2011-96 konanie o žalobe navrhovateľky na zaplatenie 20 600,61 Eur v dôsledku späťvzatia žaloby podľa § 96 ods. 1 O.s.p. zastavil. O trovách konania rozhodol tak, že právnemu zástupcovi vedľajšieho účastníka náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie o trovách konania zdôvodnil § 150 O.s.p. Mal za to, že v konaní nebolo možné prijať záver, že právny zástupca vedľajšieho účastníka vykonal úkony nevyhnutné pre úspech vo veci. Vedľajší účastník je združením založeným na ochranu spotrebiteľa, musí byť preto sám z podstaty svojej existencie schopný poskytnúť právnu pomoc pri súdnych konaniach v spotrebiteľských veciach.

Krajský súd v Trnave na odvolanie vedľajšieho účastníka uznesením zo 14. októbra 2013 sp. zn. 11 Co 496/2012 rozhodol tak, že uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania vedľajšieho účastníka zmenil tak,

že navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov prvostupňového konania 946,49 Eur titulom trov právneho zastúpenia, a to splnomocnencovi vedľajšieho účastníka do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia. V tej istej lehote navrhovateľke uložil povinnosť zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov odvolacieho konania 241,20 Eur titulom trov právneho zastúpenia a to splnomocnencovi vedľajšieho účastníka. Takto rozhodol podľa § 146 ods. 2 veta prvá O.s.p. s tým, že navrhovateľka späťvzatím návrhu zavinila, že konanie sa muselo zastaviť a preto jej vznikla povinnosť vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov konania zaplatiť. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Na základe podnetu navrhovateľky podal generálny prokurátor Slovenskej republiky proti vyššie uvedenému uzneseniu krajského súdu mimoriadne dovolanie. Vyčítal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci v otázke rozhodnutia o trovách konania vedľajšieho účastníka konania, o ktorých rozhodoval podľa § 142 ods. 1 O.s.p., napriek tomu, že konanie bolo zastavené. Nesprávne aplikoval právnu normu na skutkový stav. Odvolací súd výrok o náhrade trov konania vedľajšieho účastníka dostatočne ani nezdôvodnil. Z odôvodnenia výroku o náhrade trov vedľajšieho účastníka nie je možné zistiť, či súd venoval pozornosť podmienke účelnosti vynaložených trov konania vedľajším účastníkom. Z obsahu spisu vyplýva, že vedľajší účastník vstúpil do konania podaním z 2. mája 2012, s ktorým oznámením súčasne predložil aj plnomocenstvo pre H., so sídlom v B.S.. Podaním z 24. mája 2012 vedľajší účastník vzniesol námietku premlčania, z obsahu ktorej vyplývajú skutočnosti, ktoré vyplývajú aj z doručeného návrhu na začatie konania a vo všeobecnom konštatovaní, že vedľajší účastník je oprávnený na všetky úkony, na ktoré je oprávnený účastník konania, že ide o úkon urobený v prospech odporcu, že navrhuje, aby sa k vznesenej námietke premlčania vyjadril aj odporca. V podaní ďalej uvádza, čo všetko nedokázu priemerní spotrebitelia, ako sa v súdnom konaní nedokázu brániť, vrátane námietky premlčania, a aký je význam tejto námietky. Podanie vedľajšieho účastníka považuje za všeobecné, vyznačujúce sa rutinou, ktorá je zvládnuteľná prostredníctvom administratívy vedľajšieho účastníka, na ktorú nebola potrebná odborná pomoc zvoleného advokáta. Trovy konania vzniknuté zastupovaním advokáta v tzv. hromadných veciach, kde sa obsah jednotlivých podaní mení len o aktualizáciu tej ktorej veci a jej individualizáciou na súdoch v Slovenskej republike nemožno považovať za trovy nevyhnutne vynaložené na riadne bránenie práva na súde. V takomto prípade zastupovanie advokátom nezodpovedá účelu, ktorý sleduje procesné právo inštitútom zastupovania advokátom v súdnom konaní (Najvyšší

súd SR sp. zn. 6 MCdo 5/2013). Navrhol preto, aby mimoriadnym dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v časti výroku o náhrade trov konania vedľajšiemu účastníkovi bolo zrušené a vec vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Navrhovateľka, ani odporca sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili, vedľajší účastník navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O.s.p.) v lehote jedného roka (§ 243g O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré môže napadnúť týmto opravným prostriedkom, preskúmal napadnuté uznesenia bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Generálny prokurátor namieta, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), ako aj v konaní je vada spočívajúca v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia (237 písm. f/ O.s.p.).

Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať (realizovať) procesné oprávnenia účastníka občianskeho súdneho konania priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Generálny prokurátor v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (v znení účinnom do 31. decembra 2014) namieta porušenie práva účastníka spočívajúceho v nedostatku dôvodov rozhodnutia.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu ale nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená vo vyššie citovanom ustanovení. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že vyššie uvedená námietka generálneho prokurátora týkajúca sa nedostatočného odôvodnenia písomného vyhotovenia rozhodnutí oboch súdov je dôvodná, nakoľko odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania vedľajšieho účastníka absolútne absentuje.

Najvyšší súd sa ďalej zaoberal námietkou generálneho prokurátora, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a rozhodnutie súdu prvého stupňa spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou dovolacieho súdu v prípade mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora (i dovolania účastníka) odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci, je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či ho aj správne interpretoval. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil. Dovolateľ vytýka predmetnú vadu pri právnom posúdení veci dôvodne.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 142 ods. 2 O.s.p. ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Podľa § 142 ods. 3 O.s.p. aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia.

Podľa 146 ods. 2 O.s.p. ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

Ustanovenie § 146 ods. 1 O.s.p. upravuje prípady, kedy konajúci súd neprizná žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania voči inému účastníkovi konania. Podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. takto súd postupuje aj v prípade, ak je konanie zastavené.

Ustanovenie o náhrade trov konania, ktoré bolo zastavené nie je pritom obmedzené na určité konania či dôvody zastavenia. Platí pre každé konanie bez ohľadu na to, z akého dôvodu bolo zastavené. V prípade zastavenia konania tak všeobecne platí, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Z tejto všeobecnej zásady existujú dve výnimky, a to jednak v prípade, ak niektorý z účastníkov zavinil, že sa konanie muselo zastaviť podľa § 146 ods. 2 veta prvá O.s.p. pričom platí, že ak navrhovateľ vezme návrh späť a nejde o prípad podľa § 146 ods. 2 veta druhá, a teda nevzal návrh späť v dôsledku správania odporcu, z procesného hľadiska platí, že zavinil zastavenie konania, čo zakladá jeho povinnosť nahradiť trovy konania. Naopak, ak vzal navrhovateľ dôvodne podaný návrh späť pre správanie odporcu platí, že trovy konania je povinný nahradiť odporca. Až po vylúčení uvedených prípadov náhrady trov konania podľa § 146 ods. 2 O.s.p. možno rozhodnúť, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania, ak bolo konanie zastavené.

Ustanovenie § 146 ods. 2 O.s.p. vyjadruje výnimku zo zásady náhrady trov konania podľa pomeru úspechu vo veci vyjadrenie v § 142 O.s.p. Toto ustanovenie vyžaduje zodpovednosť za zavinenie účastníka, ktorého procesný úkon má za následok zastavenie konania. Z previazanosti § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. s § 146 ods. 2 O.s.p. vyplýva, že ak súd zastavuje konanie v dôsledku späťvzatia, musí sa zaoberať pri rozhodovaní o náhrade trov konania otázkou, či niektorý z účastníkov zavinil, že konanie muselo byť zastavené. Pretože nárok na náhradu trov konania je nárokom vyplývajúcim nie z hmotného, ale procesného práva, otázku, či išlo o dôvodne podanú žalobu je nevyhnutné posudzovať z procesného hľadiska, a teda z hľadiska vzťahu výsledku chovania odporcu (žalovaného) k požiadavkám navrhovateľa (žalobcu). Ide teda o to, či sa navrhovateľ domohol k uplatnenému nároku alebo nie, pričom súd neskúma, či by bol navrhovateľ v meritórnom konaní úspešný alebo nie (Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Sžo 225/2010).

Pri rozhodovaní o priznaní trov konania však vždy musí prihliadať na zásadu uvedenú v § 142 ods. 1 O.s.p. Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. súd pri priznávaní trov konania účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Súd rozhodujúci o priznaní náhrady trov konania podľa § 142 ods. 1 O.s.p. je povinný vždy skúmať účelnosť vynaložených trov konania uplatnených úspešným účastníkom konania v spore. Účelnosť je vlastnosť procesu spočívajúca v sledovaní cieľa. Účelnosť spravidla nachádza svoju

opodstatnenosť vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze. Je preto potrebné rozlišovať medzi právom účastníka konania (fyzickej, právnickej osoby, štátneho orgánu) na právnu pomoc a nárokom na náhradu trov konania za poskytnutú právnu pomoc. Trovy konania potrebné na účelné uplatňovanie alebo na ochranu práv sa však nemôžu posudzovať ako celok, aj keď účastník má právo na náhradu trov konania, pretože každý úkon alebo každé plnenie trov treba posudzovať samostatne (viď NS SR vo veci sp. zn. 4 M Cdo 21/2009).

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožňuje s názorom generálneho prokurátora, že odvolací súd pri rozhodovaní o trovách konania vôbec neskúmal otázku tzv. hromadného podávania podaní zo strany vedľajšieho účastníka na strane odporcu v spotrebiteľských veciach, neskúmal vôbec účelnosť vynaložených trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. Zo splnomocnenia, ktorým bolo vedľajšiemu účastníkovi udelené splnomocnenie (z 2. mája 2012) H. nevyplýva, že by bolo udelené pre konkrétnu vec. Z oznámenia zo 17. apríla 2012, (doručené súdu 2. mája 2012), ktorým vedľajší účastník oznámil svoj vstup do predmetného konania vyplýva, že v tom čase nemohlo dôjsť k prevzatiu a príprave zastúpenia, lebo vedľajší účastník a tým aj splnomocnený právny zástupca nemali vedomosť, do akého konania vstupujú. Inak by nežiadali súd, aby im zaslal žalobný návrh a jeho prílohy. Následne ďalšia plná moc pre právneho zástupcu v tomto konaní vedľajším účastníkom nebola udelená. Taktiež je potrebné súhlasiť, pokiaľ ide o vyjadrenie vedľajšieho účastníka k žalobnému návrhu, že toto podanie je všeobecné. Vznesená námietka premlčania nie je konkretizovaná a ďalej podanie obsahuje všeobecné vyjadrenia, prípadne časť odôvodnenia rozhodnutí, na ktoré sa odvoláva vedľajší účastník, ako aj je treba súhlasiť s námietkou generálneho prokurátora, že podanie je totožné, ako podal vedľajší účastník aj v iných konaniach (tzv. zastupovanie v hromadných veciach), z ktorých hľadísk priznanie trov právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka súd vôbec neskúmal.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že mimoriadnym dovolaním napadnuté uznesenie súdu nižšieho stupňa (o trovách konania vedľajšieho účastníka) trpí vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ako aj spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a že generálny prokurátor dôvodne podal mimoriadne dovolanie, keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami (§ 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/ a c/ O.s.p.), keďže navrhovateľka bola zo zákona (§ 239 ods. 3 O.s.p.) z možnosti podať dovolanie vylúčená,

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na to napadnuté uznesenie krajského súdu v napadnutej časti o náhrade trov konania vedľajšieho účastníka zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, 3 a 4 O.s.p v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (pozri primerane § 243d ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u ě n í e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. októbra 2015

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová